

Judikatūras krājums

Apvienotās lietas C-325/18 PPU un C-375/18 PPU

Hampshire County Council

**pret
C.E.
un
N.E.**

(Court of Appeal (Īrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzišana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Starptautiskā bērnu nolaupīšana – Regula (EK) N. 2201/2003 – 11. pants – Lūgums par atpakaļatdošanu – 1980. gada 25. oktobra Hāgas konvencija – Pieteikums pasludināt izpildāmību – Pārsūdzība – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Pārsūdzības termiņš – Izpildes rīkojums – Izpilde pirms izsniegšanas

Kopsavilkums – Tiesas (pirmā palāta) 2018. gada 19. septembra spriedums

- Prejudiciāli jautājumi – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Nosacījumi – Maza bērna atšķiršana no mātes un aizvešana – Valsts iestādes veiktie pasākumi bērna adopcijai*
(Tiesas Reglamenta 107. pants; Padomes Regula Nr. 2201/2003)
- Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzišana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Regula Nr. 2201/2003 – Atzišana un izpilde – Piemērošanas joma – Dalībvalsts tiesas nolēmums par bērna atpakaļatdošanu, kas pasludināts bez lūguma par atpakaļatdošanu saskaņā ar 1980. gada Hāgas konvenciju – Šī nolēmuma izpilde saskaņā ar regulas III nodaļas vispārīgajiem noteikumiem – Pieļaujamība*
(Padomes Regulas Nr. 2201/2003 17. apsvērums un III nodaļa)
- Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzišana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Regula Nr. 2201/2003 – Piemērošanas joma – Jēdziens “civillietas” – Autonoma interpretācija*
(Padomes Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkts)
- Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzišana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Regula Nr. 2201/2003 – Piemērošanas joma – Jēdziens “vecāku atbildība” – Tiesas aizbildnības noteikšana pār bērniem – Iekļaušana*
(Padomes Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 2. punkts, kā arī 2. panta 7. punkts)

5. *Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Regula Nr. 2201/2003 – Atzīšana un izpilde – Lēmums, ar kuru noteikta bērna aizbildnība un atpakaļatdošana un kas atzīts par izpildāmu dalībvalstī, kurai izteikts lūgums – Šī lēmuma izpilde pirms attiecīgajiem vecākiem tiek paziņots par izpildāmības pasludināšanu – Nepieļaujamība – Termiņa pagarināšana pārsūdzībai pret izpildāmības pasludināšanu – Izslēgšana*

(Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants; Padomes Regulas Nr. 2201/2003 33. panta 1. un 5. punkts)

6. *Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Regula Nr. 2201/2003 – Pagaidu un aizsardzības pasākumi – Kompetentās tiesas pieņemtie pasākumi, lemjot pēc būtības – Rīkojums, kas izdots pret citas dalībvalsts valsts iestādi, ar kuru tai tiek aizliegts sākt vai turpināt adopcijas procedūru – Pieļaujamība*

(Padomes Regula Nr. 2201/2003)

1. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 42.–44. punktu)

2. Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu III nodaļas vispārīgie noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja tiek apgalvots, ka bērni ir tikuši nelikumīgi aizvesti, dalībvalsts, kurā šiem bērniem bija pastāvīgā dzīvesvieta, tiesas nolēmums, ar kuru ir piespriesta minēto bērnu atpakaļatdošana un kas ir saistīts ar iepriekš pieņemtu lēmumu par vecāku atbildību, var tikt atzīts par izpildāmu uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem.

Jānorāda, ka Regulas Nr. 2201/2003 17. apsvērumā ir uzsvērts šīs regulas papildinošais raksturs, norādot, ka tā papildina 1980. gada Hāgas konvencijas noteikumus, kas tomēr ir piemērojami. Saistība starp abiem tiesību aktiem ir precizēta Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru dalībvalsts tiesām ir jāpiemēro šī panta 2.–8. punkts atpakaļatdošanas procedūrai, kas paredzēta 1980. gada Hāgas konvencijā. Jākonstatē, ka šajos noteikumos netiek prasīts, lai persona, struktūra vai iestāde apgalvotā bērna starptautiskas nolaupīšanas gadījumā atsaucas uz 1980. gada Hāgas konvenciju, lai prasītu šī bērna tūlītēju atgriešanu viņa pastāvīgās rezidences valstī. Tādējādi persona, kurai ir vecāku atbildība, var prasīt, lai kompetentā tiesa saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 III nodaļas normām atzīst un izpilda lēmumu par vecāku varu un bērna atpakaļatdošanu, ko pieņēmusi kompetentā tiesa saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 II nodaļas 2. iedaļu, pat ja šī persona nav iesniegusi lūgumu par atpakaļatdošanu saskaņā ar 1980. gada Hāgas konvenciju.

(skat. 48, 50, 51, 53, 62. punktu un rezolutīvās daļas 1) punktu)

3. Skat. nolēmuma tekstu.

(skatīt 55. punktu)

4. Jēdzienam “vecāku atbildība” Regulas Nr. 2201/2003 2. panta 7. punktā ir dota plaša definīcija, saskaņā ar kuru ar to saprot visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kurus piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar nolēmumu, likumu vai spēkā esošu nolīgumu (spriedumi, 2007. gada 27. novembris, C, C-435/06, EU:C:2007:714, 49. punkts, un 2012. gada 26. aprīlis, *Health Service Executive*, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 59. punkts).

Jākonstatē, ka tiesas kompetence aizbildnības jomā attiecas uz bērna tiesību uz labklājību un izglītību īstenošanu, ko parasti veic vecāki Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē, un pat uz aizbildnības un aizgādības jautājumiem šīs regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Kā norādījusi iesniedzējtiesa, šīs regulas piemērošanas jomā ietilpst arī uzraudzības tiesību nodošana administratīvai iestādei.

(skat. 57. un 58. punktu)

5. Regulas Nr. 2201/2003 33. panta 1. punkts, lasot to Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā tas liedz izpildīt dalībvalsts tiesas, kura ir izdevusi rīkojumu par aizbildnību un bērna atpakaļatdošanu, nolēmumu, kurš ir atzīts par izpildāmu dalībvalstī, kurai izteikts lūgums, pirms attiecīgajiem vecākiem tiek paziņots par šī nolēmuma izpildāmību. Regulas Nr. 2201/2003 33. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesa, kurā iesniegta pārsūdzība, nevar pagarināt šajā normā paredzēto pārsūdzības termiņu.

Šajā ziņā ir jāatgādina, ka prasības par lēmuma, kas sankcionē izpildi, paziņošanu uzdevums ir, no vienas puses, aizsargāt tās puses tiesības, attiecībā pret kuru tiek lūgts izpildīt lēmumu, un, no otras puses, ļaut pierādīšanas nolūkā precīzi aprēķināt Regulas Nr. 2201/2003 33. pantā paredzēto stingro un imperatīvo pārsūdzības termiņu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2006. gada 16. februāris, *Verdoliva*, C-3/05, EU:C:2006:113, 34. punkts).

Šī prasība par paziņošanu kopā ar informācijas par pārsūdzību nosūtīšanu ļauj nodrošināt, ka pusei, attiecībā pret kuru tiek prasīta izpilde, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību. Tādējādi, lai uzskatītu, ka attiecīgā puse Regulas Nr. 2201/2003 33. panta izpratnē varēja pārsūdzēt lēmumu par izpildi, tai bija jāzina šī lēmuma saturs, kas nozīmē, ka lēmums tai bija jāizsniedz vai jāpaziņo (pēc analogijas skat. spriedumu, 2006. gada 14. decembris, *ASML*, C-283/05, EU:C:2006:787, 40. punkts).

(skat. 69, 70, 82. punktu un rezolutīvās daļas 2) punktu)

6. Regula Nr. 2201/2003 ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, tā neliedz dalībvalsts tiesai rīkojuma veidā noteikt aizsardzības pasākumus pret citas dalībvalsts publisku iestādi, aizliedzot šai iestādei uzsākt vai turpināt šīs citas dalībvalsts tiesās tiesvedību par šajā dalībvalstī dzīvojošo bērnu adopciju.

Turklāt saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 3. punkta b) apakšpunkta formulējumu lēmums par šo adopciju un pasākumi, kas to sagatavo, neietilpst regulas piemērošanas jomā.

(skat. 93, 94. punktu un rezolutīvās daļas 3) punktu)